

ČITATELJI! Prosim, pogledajte na številke poleg naslova za dan, ko Vaša naročnina poteče. V teh časih splošnega povišanja cen, potrebujete list Vaše sodelovanje. Skušajte imeti naročnino vnaprej plačano.

GLAS NARODA

List slovenskih delavcev v Ameriki.

Registered as Second Class Matter September 25th, 1940 at the Post Office at New York, N. Y., under Act of Congress of March 3rd, 1879.

No. 187. — Štev. 187.

(Telephone: CHelsea 3-1242)

NEW YORK, TUESDAY, SEPTEMBER 22, 1942 — TOREK, 22. SEPTEMBRA, 1942

VOLUME L — LETNIK L

NA NEKAJ VEČ KOT
2c
na dan dobivate ...
'GLAS NARODA'
PO POŠTI NARAVNOST NA DOM
(izvenredni sobot, nedelj in praznikov)
ČITAJTE, KAR VAS ZANIMA

NEMČIJA BO UNIČENA IZ ZRAKA

BRIGADNI GENERAL C. EAKER, ŠEF AMERIŠKEGA BOMBNEGA POVELJSTVA V ANGLIJI JE ČASNIKARSKIM POROČEVALCEM REKEL, DA JE MOGOČE NEMČIJO UNIČITI IZ ZRAKA IN DA BODO ZAVEZNIKI KMALU IMELI V ANGLIJI DOVOLJ LETALIŠČ, DA BODO MOGLI PRIČETI S TAKIM PODJETJEM

Generalu Eakerju je na časnikarski konferenci postavil vprašanja Colin Bednall, poročevalec lista "The Daily Mail", kateremu je rekel, da bodo zavezniški napadalni aeroplani in bombniki dan in noč uničevali nemške kraje in da ne bo nobenega kotička v Nemčiji, katerega zavezniški aeroplani ne bi dosegli.

Ko je general Carl Spaatz prevzel vrhovno poveljstvo nad ameriško zračno silo v Evropi, je napovedal, da bodo ameriški in angleški aeroplani dan in noč napadali sovražne kraje, češ, "če znajo ptiči leteti, znamo tudi mi."

General Eaker je rekel, da more sovražna zračna sila biti uničena, ako bodo njegove tovarne, ki izdelujejo aeroplane, porušene, in da bodo armade vstavljenе, če bodo bombardirane municijske tovarne in prometne črte.

"Ako uničimo njegove ladjedelnice, je zanj nemogoče, da bi gradil podmornice," je rekel general. Kar je mogoče uničiti s topom, je mogoče uničiti z bombom."

Dalje je Eaker rekel, da je v Angliji dovolj letališč, ali pa so v delu, da morejo biti na njih nastanjeni vsi zavezniški aeroplani, ki so potrebni za uničenje Nemčije.

Poizvedovalni aeroplani bodo natančno preiskali vse kraje v Nemčiji, ameriški bombniki bodo imeli tozadnevna vežbanja in ko bo vse to doseženo, se bo pričelo veliko uničevalno delo Nemčije. Eaker je rekel, da v nekaterih ozirih zračna sila še ni dovolj močna za tako veliko podjetje, da pa bo kmalu nadomeščeno.

General Eaker je rekel, da angleški aeroplani napadajo ponoči, ameriški pa podnevi, tako da sovražnik nima nikdar nobenega oddiha.

Po mnenju generala Eakerja je zračna sila najmočnejše srestvo, s katerim bodo zavezniški zmagali.

"Seveda moramo uporabljati vsako orožje — ne samo eno — toda v tej vojni bo zmagal oni, ki ima največjo in najučinkovitejšo zračno silo," je rekel Eaker.

Boji po ulicah Stalingrada

Rusko vrhovno poveljstvo naznanja na 32. dan obleganja Stalingrada, da se rdeča armada junaško bori in da je v silovitih pouličnih bojih zopet padlo več sto Nemcev. Nemci imajo tako velike izgube, da svojih mrtličev ne morejo sproti pokopavati in odnesti svojih ranjencev in da jim kupi mrtvih služijo za kritje.

Polnočno rusko vojno poročilo pravi, da so bile na nekem kraju ruske postojanke izboljšane, ko so bili Nemci poginili nazaj ter je bilo uničenih 12 njihovih tankov in dve stotnici infanterije. Na nekem drugem kraju je nemški infanterijski regiment s pomočjo več tankov večkrat napadel, toda je bil slednjič odbit z velikimi izgubami.

Nemci so pričeli na Stalingrad streljati s težkimi topovi. Rusi pa so na nasprotni strani Volge razpostavili svoje težke topove na železniških vozovih ter pripeljali v bližino več oklopnih vlakov. V svojem naporu, da bi zdrobili močni ruski odpor, pošiljajo Nemci v boj vedno nove tanke, ki se zaletujejo v ruske postojanke preko svojih mrtličev in ranjencev.

Rusi tudi poročajo, da so bile iz Stalingrada poslane vse žene z otroci.

Zadnje poročilo ruskega vrhovnega poveljstva pravi, da je samo en ruski oddelek pobil 230 Nemcev in uničil 24 motornih vozil ter v bojih od hiše do hiše tri baterije mozarjev.

Pri Mozdoknu se Rusi bore v manjšini proti sovražniku, ki pa je pri vsem tem doživel težke izgube. Rdeča armada tudi

trdno drži ob Črnem morju, jugovzhodno od Novoroška. Pri Sinjavinu, na fronti pri Leningradu, so Rusi odbili več nemških napadov ter poginili Nemce iz mnogih utrjenih postojank.

Albanci razstrelili italijansko tovarno

Iz Ankare došlo poročilo pravi, da so albanski krogi v Turčiji zvedeli, da so albanski patriotje to poletje razstrelili italijansko tovarno za popraviljanje tankov in strojne blizu Tirane, glavnega mesta Albanije, ki je sedaj pod laško okupacijo. V Tirani sami je bil uničen hotel in fašistično skladišče za volno je bilo zažgano v Draču.

Zadnji mesec so albanski guerile tudi napadli laške vojaške konvoje na Kruja-Burcel cesti, ter so Lahom napravili zelo obšutno škodo in izgube.

Eksplozija v prej omenjeni tovarni je povzročila veliko škodo, poleg tega pa je bilo ubitih tudi več sto italijanskih delavcev, ki so bili zaposleni v tovarni. Dva albanska častnika, preoblečena v italijanske uniforme, sta podtaknila eksplozive.

Delavske vesti

Delavci zahtevajo višje plače

Po vestih iz Bostona je 1700 sprevednikov pouličnih železnic in voznikov busov odglasovalo za stavko, s katero hočejo izposlovati povišanje plač in gotove spremembe v delovnih razmerah.

Stavka se bo začela, ko hitro se bo sestal svet delavskih zastupnikov, ki bo konfiriral s predstavniki transportacijskih družb.

Delavci zahtevajo, da se jim plača poviša na dolar na uro in se jim dovoli 15 minut časa dnevno, da lahko napišejo svoje dnevno poročilo, ki ga morajo vsak dan izročiti upravi. — Družba je pri volji povišati plačo za šest centov na uro. Sedanja plača je 88 centov na uro.

Stavke končane

Depew, N. Y. — Voditelji stavkajočih delavcev tovarne za izdelovanje baterij so naznanili, da bodo šli delavci nazaj na delo, ter da bodo njih zahteve za povišanje plač prešle v roke posebnega posredovalca, katerega je imenoval War Labor Board.

Nov val aretacij na Norveškem

Poročilo iz Stockholma navaja, da vse izgleda, da se bodo zopet pričele masne aretacije ljudi po Norveškem. Do zadnjega so Nemci imeli ječe in taborišča tako natrpna, da ni bilo prostora za nove jetnike in internirance, ali zdaj je bilo mnogo internirancev in političnih ter drugih jetnikov poslanih na prisilna dela pri utrdbah in se že tudi pripravljala nov pogon na prebivalstvo. Vsa stvar ima en sam namen in ta je, pridobivanje zastojneke firme odstopiti eno tretjino svojih delavcev za delo pri utrdbah in oblačilna industrija mora Nemeem prispevati eno petino svojih delovnih sil v iste svrhe.

Norveški kvizlinški minister Lippstad je odredil, da morajo norveške firme odstopiti eno tretjino svojih delavcev za delo pri utrdbah in oblačilna industrija mora Nemeem prispevati eno petino svojih delovnih sil v iste svrhe.

Isti minister je tudi izjavil, da bodo morale ženske prevzeti mnoga dela, ter da bodo celo ženske, ki so uposlene, kot služkinje, morale iti na delo na kmetije in druge ženske, ki niso za težja dela v tovarnah in na polju, bodo na razpolago za hišna dela. — (ONA.)

Neprestani boji v Jugoslaviji

(Vesti iz raznih virov.)

Po hudem porazu, ki so ga nemške čete doživele v bitki na Sitnici, so se začeli nemški zavojevaleci pripravljati na novo ofenzivo, ter so začeli dne 14. septembra prodirati iz Banja Luke v smeri proti Mrkonjić Gradu. Guerile niso mogli odbiti vseh napadov, ter so se umaknili iz Sitnice, katero so Nemci zasedli dne 5. septembra. S spretnim manevriranjem pa so jugoslov. čete uspele, da potisnejo nemške in ustaške oddeleke zopet nazaj do Banja Luke. Sovražnik se je umaknil v velikem neredu in je izgubil na bojnem polju velike količine vojnega materiala. Guerile so Sitnico zopet zasedli.

Koncem avgusta se je boril večji oddelek liških svobodoborcev proti laškim četam v bližini Udline. Guerile so pretrgali zvezo med laško kolono in njenim izhodiščem, nakar je italijansko vrhovno poveljstvo napotilo dne 26. avgusta iz Gospića velika ojačenja v pomoč obkoljenim četam. Ličani pa so napadli ta ojačenja, ter jih po lahkih spopadih prisilili, da se vrnejo nazaj. Italijani so izgubili 900 mrtvih in ranjenih.

Dodatne vesti o borbah v okolici Kupreše, poročajo, da so guerile zrušili sovražno bombno letalo s strel iz navedenih pušk. Letalec je bil prisiljen pristati v "no man's land" med jugosl. in sovražnikovimi postojankami. Pod zaščito noči, se je guerilska četa prikrala do letala ter zažgala.

Boji v bližini Travnika in Bugojne, kjer je bila porušena električna centrala, še vedno trajajo. Sovražnik je imel velike izgube tudi v odseku Imotski-Livno.

Krdela prostovoljskih skupin, ki vodijo boje v okolici Siska so razpršila več manjših ustaških posadk. Med laškim vojaštvom se vidno širi malodušnost, vedno česče se pojavljajo nepokornost in prestopki vojaške discipline. Število dezertirjev vidno narašča. Prav posebno velika nezadovoljnost vlada v divizijah "Bergano" in "Sesori", katere so pretrpele izredno težke izgube v bojih v Liki in Južni Dalmaciji. V Mostaru so Italijani pred kratkim ustrelili 8 laških vojakov, ki so bili pobegnili med bitko.

Po ostrih bojih med italijanskimi in ustaškimi oddelki, so guerilske skupine iz Krajine vrgle sovražnika iz Cazina, ter mu prizadele velike izgube.

Na progi Sisak—Novska so svobodoborci vrgli iz tira vojaški vlak. V bližini Travnika in Bugojne se nadaljujejo srđiti boji, v katerih je bil sovražnik znova prisiljen, da se umakne.

Iz Sofije prihaja preko Londona poročilo iz macedonskih virov, da je v Skoplju položaj skrajno napet, ter da prebivalstvo čedalje bolj odločno za-

Hitra zmaga potrebna za ohrano evropske civilizacije

Overseas News Agency poroča iz Londona, da se večina predstavnikov zamejskih vlad strinja z izjavo in svari-lom Samuela Hoarea, da bo zavlačenje zmage nad osi-šcem utegnilo nevarno ogroziti evropsko civilizacijo, katero bi hitra zmaga morda se rešila pred popolnim poginom.

Francoski, češki in jugoslovanski predstavniki so posebno poudarjali dejstvo, da se lahko zgotovi, da se njihovi rojaki ne bodo mogli osištanim silam upirati v nedoglednost ali dokler zavezniški ne bodo pripravljani na odprte druge fronte.

Plast junaških bojevnikov na evropski celine je, v celotnem smislu rečeno, zelo tanka in odstotek ljudi, ki so pri volji riskirati svoje življenje, ni posebno visok v splošnem pomenu besede.

Nacijske masševalnosti in kazni ter usmrčenja, kakor tudi preseljevanje ljudstva na debelo, more ubiti uporni duh med ljudstvi, ako pomoči dolgo ne bo, ker bo pričelo pre-

vladovati mnenje, da vse žrtvovanje je zaman.

Andre Philip, francoski komisar za delo in otranje zadeve, je tekotom prošlega tedna večkrat izrazil slšno mnenje glede upornosti ljudstva v Franciji.

Glede Rusije prevladuje mnenje, da ji bo zopet priskočila na pomoč zima, a glede drugih podjarmljenih držav pa je težko reči kako dolgo se bodo mogle upirati sovražniku na svoji zemlji s sabotažo in direktnim uporom spričo preteče lakote in zime, ki bo letos hujša radi pomanjkanja tople obleke in kariva.

NEMŠKO DIVJANJE V PARIZU

Poročila iz Francije naznanjajo, da je bilo koncem tedna v Parizu aretiranih 5000 Francozov in sicer, ker so osumljeni, da so bili vdeleženi pri napadu na neko gledališče in je bil ubit en nemški vojak, ali pa ker so se pregrešili proti odredbi, po kateri v gotovih časih nikdo ne sme stopiti na ulice.

Kot pravijo poročila, ki pritevta odcapljenje od Bolgarske.

V Novem Sadu je bilo 6 Madžarov zaradi stikov s srbskimi četniki obsojenih na smrt.

Paveličeve oblasti so zasledile v zagrebških šolah protifašistično delovanje, ter so aretirale veliko število uradnikov in dijakov, med katerimi so krožili lepaki.

Iz Berna poročajo, da se Nemci in Bolgari pritožujejo, da so sovražna letala ponovno spušcala vojno opremo in letake upornemu jugoslovanskemu prebivalstvu, ki se zdaj nahaja pod bolgarsko "zaščito".

Iz Londona poroča UP, da se na Balkanu na stotine bolgarskih domoljbov pridružuje četniški vojski generala Draže Mihajlovića in da se vidno bliža splošna balkanska vstaja proti nemškemu in italijanskemu gospodarstvu.

Upor bi imel izbruhniti šele pozimi, bo pa morda, zaradi poslabšanja položaja na ruski fronti izbruhniti že prej. Te vesti zatrjujejo, da uporniki dobivajo orožje iz Rusije s pomočjo letal, ki zalagajo svobodorce tudi s potrebno municijo.

— Jugoslav Information Center

VON PAPEN V BERLINU

Ko je pred dnevi nemški poslanik v Ankari Franz von Papen iz Ankare odpotoval v Berlin, so diplomatski krogi takoj nganili, da je bil von Papen poklican v Berlin zaradi nekaterih nasprotij z zunanjim ministrom Joachimom v. Ribbentropom.

Pred svojim odhodom je von Papen rekel, da hoče obiskati svojega sina, ki je bil ranjen na vzhodni fronti.

Tiho se pripoveduje, da je žena Alberta Jenke, svetovalca nemškega poslanstva, ki je sestra von Ribbentropa, obdoli-la von Papena, da ni dober naci-j. Ravno tako je von Papen razsrdil nacijske kroge, ker je zahteval, da je odpoklican časnikarski atašej v Ankari dr. Franz Schmidt Dumont.

Dr. Dumont je v Ankari že 15 let in neprestano kritizira poslovanje poslanika von Papena. Dr. Dumond in gospa Jenke sta sedaj na potu v Berlin, da povesta svoje mnenje.

Zenska kandidatka se izrekla proti apizarstvu Francije in Španije

Clare Booth Luce, republikanska kandidatka za kongres-nico v Connecticutu, je kritizirala administracijo v Washingtonu radi popustljivega stališča, katerega se zavzema v pogledu Francije in Španije, ter je dejala, da se v tem stališču skriva stari način apizarstva, pod novim imenom.

Za primer je navedla pogajanja vlade s Francom za ohranjenje španskih zakladov umetnosti.

"Odvratna stvar pri tem predlaganem projektu ohranjanja španske umetnosti je to, da kaže, da bo ostal general Franco v sedlu v Španiji tudi po vojni," je rekla kandidatka, ki je še pripomnila, da ako bo ostal na moči, katerikoli fašistični diktator v Evropi po vojni, to znači, da smo mir že izgubili.

NA BALKANU VRE

Iz Londona je prišlo poročilo potom UP (dne 18. sep.), ki pravi, da ruminski guerile delujejo v bližini jugoslovanske meje, ter so se se že ponovno spopadli z ruminsko vojsko. V teh bojih je poginilo precej ruminskih vojakov.

Nemci izvršujejo množestvene poboje na Grškem, da bi z njimi zadušili podzemeljski pokret, ki izvaja sabotaže nad prometnimi sredstvi. Tudi Italijani so baje odpravili vojaške kolone v albanske gore, da razprše guerilske skupine, ki vedno bolj vzemirajo njihove posadke in motijo promet.

Nacisti so vzeli v Jugoslaviji na stotine novih talcev. Jugoslovanski domoljubi rušijo mostove in železnice. Največ sabotaž je na progi iz Sarajeva v Dubrovnik.

Nemci so ustvarili v Srbiji posebno policijo, takozvano gospodarsko policijo, katere edini namen je, da ščiti žetev namenjeno Nemčiji, pred napadi srbskih kmetov.

—Poroča Jugosl. Information Center

"GLAS NARODA"

VOICE OF THE PEOPLE

Owned and Published by Slovenic Publishing Company, (A Corporation)
Frank Sakser, President; Ignac Hude, Treasurer; Joseph Lupsha, Sec.
Place of business of the corporation and addresses of above officers:
216 WEST 18th STREET, NEW YORK, N. Y.

49th Year

"Glas Naroda" is issued every day except Saturdays, Sundays
and Holidays.

Subscription Yearly \$3. — Advertisement on Agreement.

Za celo leto velja list za Ameriko in Kanado \$6.—; za pol leta \$3.—;
za četrt leta \$1.50.— Za New York za celo leto \$7.—; za pol leta \$3.50.—
Za inostranstvo za celo leto \$7.—; za pol leta \$3.50.—

"Glas Naroda" izhaja vsaki dan izveniš sobot, nedelj in praznikov.

"GLAS NARODA", 216 WEST 18th STREET, NEW YORK, N. Y.
Telephone: CHelsea 3-1242

JAPONCI REŠEN SOVRAŽNIK

Ameriški poslanik v Tokio Joseph C. Grew, ki se je nedavno vrnil iz Japonske, kjer je bil poslanik več let in Japonce dobro pozna, je pred dnevi v svojem govoru rekel, da je Japonska zelo močna sovražnica Združenih držav in celo mnogo bolj "tough" — bolj trdoživa, kot bi rekli — kot Nemčija.

"Nemčija se je leta 1918 zlomila in bo zlomljena tudi sedaj," je rekel Grew, "toda Japonska se bo borila, dokler ne bo uničena."

Grew, ki je bil leta 1917 ameriški diplomat v Berlinu in leta 1941 poslanik v Tokio, pravi, da se zelo čudi, ko Amerikanci splošno govorijo, da bo kaj lahko obračunati z Japonsko, ko bo enkrat Nemčija poražena.

Po njegovem zatrdilu bo nemška morala po nekaterih večjih porazih popolnoma razpadla, ne bo pa razpadla japonska morala.

Japonec ni mogoče zlomiti, ne moralno, ne psihološko, ne gospodarsko, pa če jim poraz zija naravnost v obraz, pravi Grew. Samo z dejanskim uničenjem in popolnim izčrpanjem vojaštva in vojnega materiala more biti Japonska premagana.

To je razlika med Nemci in Japonci.

Za Amerikance, ki ni živel na Japonskem, ni mogoče vedeti, kako neizmerno vero in zaupanje ima japonska armada in mornarica v svojo veliko silo, ki ni zmogla podjurniti samo velikega dela Azije, temveč tudi velik del ameriškega kontinenta.

"Pomnite, da so Japonci že na Aleutskih otokih," je rekel Grew, "ne daleč od Alaske. To omenjam samo zato, da povem, kaj Japonci upajo in nameravajo napraviti s svojo vojaško silo. Najprej nameravajo bombardirati važna ameriška industrijska središča in mesta, nato pa tudi vpasti v Ameriko."

"Ne smemo pa se varati v svojem domnevanju, da so to samo sanje, ki jih ni mogoče vresničiti. Japonci se nam morebiti zde fanatiki, mogoče tudi barbari. Toda, ko so gradili svojo armado, so bili do skrajnosti praktični in premišljeni ter so s tem napravili najmočnejši narod na svetu."

Japonci so se dolgo leto smotreno in trdo vežbali in pripravljali na veliko moderno vojno.

Posebno so se izvežbali v spretnosti, da si izberijo za svoj cilj pot, ki se splošno zdi kot nemogoča; navado imajo vdariti na kraju, kjer se sovražnik čuti najbolj varnega in zavarovanega.

Japonski vojak je fanatičen, njegov duh neupogljiv, zaverovan je v zmago in je prepričan, da ga njegovi voditelji peljejo samo do slavne zmage.

Pravijo, da je japonski vojak neustrašen in se ne boji smrti. Tudi japonskemu poveljniku in niti vladi smrt vojaka ni nič posebnega.

Tako pripoveduje Grew, da so mu kitajske oblasti sporočile, da želi nek japonski vojak, ki je bil vjet, sporočiti svojim ljudem na Japonskem, da je zdrav in da se mu dobro godi.

Grew je to sporočil japonski vladi v Tokio, ki mu pa je odgovorila:

"Za taka obvestila se ne zmenimo. Kar se tiče vlade, kar se tiče družine, ta mož je uradno mrtev... Kdor se pusti vjeti, se je osramotil in osramotil je svojo domovino."

Tako poslanik Grew predstavlja Japonsko kot zelo trdoglavo, trdoživo "tough" sovražnico. Pri vsem tem pa Grew pravi, da je Japonska ranljiva in zelo ranljiva, namreč glede ladij, katerih ne more nadomestiti, ako jih izgubi. Tu je največja slabost Japonske. Kadar bodo uničene njene ladje, bo prišel njen poraz. Zato pravi Grew, da je treba najprej Japonce pregnati z otokov, katere so zavzeli, nato pa sistematično uničevati njene ladje, nato pa bo padla.

Toda Japonska je mnogo bolj "tough" kot pa Nemčija.

Nemški polkovni general von Kleist ubit

Poročilo iz Moskve naznanja, da je bil ubit na fronti pri Mordoku, na Kavkazu nemški fazični poveljnik, polkovni general Paul von Kleist, znani Hitlerjev pravak v vojevanju s tanki.

Von Kleist je vodil panter tovrni vojni.

**GOVOR PODPREDSEDNIKA VLADE
— DR. M. KREKA —**

(Zakasnelo poročilo.)

(JIC.) — Dne 3. sept. bo tretja obletnica sedanje svetovne vojne. V soglasju s pozivom kralja Juraja VI. je ta dan proglasen v Angliji za dan molitve. Ves angleški narod bo v svojih cerkvah molil za odrešenje in za zmago. Povsod bodo javne molitve za pokoj onih, ki so širom sveta padli v boju za svobodo.

(Ves angleški narod bo molil za osvoboditev podjarmljenih narodov. Angleške matere bodo molile za življenje svojih sinov bojujočih se v vojski, mornarici in zrakoplovstvu, za zmago angleškega in zavezniškega orožja, za trajen in pravičen mir svobodnih narodov.)

Med narode, ki so vključeni v te molitve spadajo tudi mi Jugoslovani. Ves imperij ve, koliko krvi je prepojilo našo zemljo. Žrtve, ki jih dnevno doprinasajo Jugoslovani, vzbuja občudovanje in sočutje. Angleška javnost je dobro obveščena o zločinski strahovladi v Sloveniji in ta dan bo izvedela še več o njej. Trpljenje našega umirajočega naroda pretresa srca milijonov na tih obkilih. Tlačenje in divjaštvo, katere je še pred kratkim marsikdo tukaj smatral neverjetnim in nemogočim, so tako narasla, da zdaj že vsakdo ve, da so gola, žalostna in resnična dejstva.

Angleži so tudi zvedeli za najnovejša ubojstva, katere v Sloveniji izvršujejo Italijani. Znano jim je, da Italijani vsak dan ubijajo take, brez sodbe in brez opravičenja, kakor klavno živino — da ubijajo na stotine žrtev, zato da bi slovenski živelj za vedno uničili. Strahotno rušenje stotin slovenskih vasi, ki jih pali in podira italijanska vojska, jok nedolžnega in mirnega kmečkega prebivalstva, katero faziistični divjaki pobijajo z bombami in strojnimi puškami, stokanje nedolžnih žen in otrok, trpljenje desetorice tisočev Slovencev, ki umirajo po lastnih koncentracijskih taboriščih, vse to se sliši tukaj, v oddaljenosti, kakor skupen vzdihljaj umirajočega naroda, ki je skozi 13 stoletij do danes tako mirno živel na svoji zemlji da svet niti ni vedel, da živi.

Od obal svetovnih morja bo zdaj odmevala živa in vroča molitev, naj Večna Pravičnost, ki odloča o usodi narodov, in ki je dopustila ta strašna hudodelstva, pretvori naše mučeništvo v seme novega mladega življenja.

V tej molitvi in v tej sliki nacistično-faziističnega pekla, bo odmevala skozi ves svet volja največjih narodov. Volja, da vstrajajo, volja do zmage in požrtvovalne borbe in trdna odločnost za pravičen mir in za svobodo vseh, ki trpe, umirajo in čakajo vstajenja.

Vstopamo v četrto leto svetovne vojne. General Smuts, predsednik južno-afriške unije, je izjavil pred kratkim, da bo

do zavezniki zadeli svojemu sovražniku odločne u dave v teku leta 1943. Isto je že pred enim letom izjavil britanski premier Churchill. To znači podjarmljenim narodom mnogo strašnega in neizbežnega trpljenja, ki bo zahtevalo mučeniške vztrajnosti, junaške modrosti in vere v zmago onih, ki bodo vstrajali do konca in se borili do poslednjega udarca. Vstrajajte, dragi moji Slovenci, da boste med onimi srečnimi, ki bodo po teh strašnih izkušnjah zaseli svojo zemljo v novi miroljubni Evropi.

OBJAVA.

New York State Dewey for Governor Committee, naznanja naslednje:

Sewell T. Tyng, prominentni odvjetnik in bivši pomočnik o-zentlje. Žrtve, ki jih dnevno doprinasajo Jugoslovani, vzbuja občudovanje in sočutje. Angleška javnost je dobro obveščena o zločinski strahovladi v Sloveniji in ta dan bo izvedela še več o njej. Trpljenje našega umirajočega naroda pretresa srca milijonov na tih obkilih. Tlačenje in divjaštvo, katere je še pred kratkim marsikdo tukaj smatral neverjetnim in nemogočim, so tako narasla, da zdaj že vsakdo ve, da so gola, žalostna in resnična dejstva.

Vse-ameriški odbor, ki sestoji iz tujjezičnih skupin, bo služil kot centralni vir informativnega materiala, tikajočega se kandidatov republikanske državne liste, ter bo pomagal voličem inozemskega porekla pri registraciji, ter pri izpolnjevanju glasovnic za one, ki so odsotni in službujejo v ameriški armadi.

Mr. Tyng je služboval v uradu Mr. Th. E. Deweya tekom porodne investigacije raketirstva v letu 1935-36. Nato se je povrnil v svojo privatno odvjetniško prakso, a po dveh letih, v letu 1938, je bil imenovan za pomožnega pravdnika okraja New York in pozneje je bil nastavljen kot zastopnik okrajnega pravdnika. Tekom prve svetovne vojne je služil v Franciji od meseca maja do meseca septembra 1919, ko je bil častno odpuščen, kot nadporočnik.

STANOVANJA

po 2, 3 ali 4 sobe se dajo v najem. Vse prenovljeno; znižana najemina, en mesec prosto stanovanje.

418 WEST 46th STREET
NEW YORK CITY

9-22, 24, 25

Najboljši prijatelj

v nesreči vam je:

**SLOVENSKA NARODNA
PODPORNA JEDNOTA**

BRATSKA, DELAVSKA
PODPORNA USTANOVA

Sprejema moške in ženske v letih od
16. do 50, in otroke do 16. leta starosti.

ČLANSTVO: 60,000

PREMOŽENJE: \$10,000,000.00

Za ožje informacije glede zavarovanja
vprašajte lokalnega tajnika društva SNPJ

Glavni stan:

2657-59 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

JERRY KOPRIVSEK in njegov
orkester na ploščah
Terestirka Polka
Na planincih - valček št. M 575
In DUQUENE UNIVERSITY
TAMBUKICA - št. M 571
Za toz. cenik in cene plošč se
obrabi na: JOHN MARSH INC.
463 West 42nd Street, New York

**KMETJE SE NE DAJO
PREVARITI.**

(JIC.) — Kmetje na Balkanu ne smejo hraniti žita doma, temveč ga morajo oddati državnim uradom, kjer ga zmeljejo v prisotnosti nacističnih nadzorikov, ki odtegnejo čimvečjo količino za izvoz v Nemčijo.

Kmetje seveda povsod poskušajo obiti te določbe. V nekaterih delih Jugoslavije, posebej na Hrvaškem, so oblasti izjavile, da bo celokupna žetev ostala v domačem ozemlju, toda kmetje tudi tej vabi nečesto nasesti. Skrivajo in spravljajo svoje zaloge, ter se, kjer potrebuje, z orožjem v roki upirajo komisijam osišča, ki izvršujejo nemške ukaze o zaplenbi žetve.

**ŠPANSKI BEGUNČEK
NAŠEL OČETA.**

Trinajst let star španski deček Kerman Iriando, ki je bil prepeljan v Anglijo po bombardiranju Bilbao, v Spaniji, v letu 1937, je te dni nenadno izvedel, da mu še živi oče, ki težko pričakuje vesti od njega.

Mladi begunček je eden od 511 španskih otrok iz Basque, ki so dobili zatočišče v Angliji, ter žive v koloniji, katero pomagajo vzdrževati takimimovanim krušni starši, ki so se zavzeli, da adoptirajo posamezne od teh otrok na ta način, da prispevajo redno gotove vsote za njih vzdrževanje. Krušna mati mladega Kermana je Mrs. Roosevelt in pisma ter darovi, ki jih je prejel od nje so njegova najdražja posest.

Dečkov oče, Manuel Iriando, je pred kratkim obiskal ameriško poslanstvo v Bilbao, in jo potom organizacije krušnih staršev izvedel, kje se nahaja njegov sin. Obenem je tudi izvedel, da bi bil njegov sinček skoro ubit, ko je padla bomba pred hišo, v kateri je spal v noči težkega bombardiranja Londona.

RAZGLEDNIK

Piše Anna P. Krasna

Vasja

Zadnjič sem čitala zgodbo o Vasji, ruskem dečku, ki ima 11 let, ter je guerilski vajenec, če se more uvažanje v ta polklic bojevanja tako imenovati.

Vasja se ni do izbruha te vojne čisto nič razlikoval od drugih dečkov, a potem so vdrli v vas, kjer je živel s svojimi starši, Nemci, katere je začuden in radovedno gledal, ne da bi čutil do njih sovraštvo, niti se jih ni bal. Bili so mu tuji, tuji, ki so napadali Rusijo in proti katerim se je bilo treba boriti. Dečkov oče je bil eden od onih, katere so Nemci takoj obdolžili sodelovanja s guerilei in v nekaj dneh po njih prihodna sta bila starša maleda Vasje aretirana.

Drugo jutro po aretaciji so sosedje rekli Vasji, naj se gre posloviti od svojih staršev, ter naj pazi, da ne bo pokazal nobenega vidnega znaka žalosti, ker drugače bodo ubili še njega.

Vasja je šel, da se poslovil od svojih staršev, pa je videl, da visita mrtva raz visile postavljenih na vaški trati. Pri tem ni pozabil, kaj so mu rekli sosedje. Držal se je moško in taval na videz brezbržno okrog vasice... v resnici je iskal primernega orožja, da masčuje nasilno smrt ljubljenih staršev.

Končno je Vasja našel, kar je iskal — ročno granato. Jutro

**AMERIŠKI ČASOPIS
O JUGOSLOVANIH.**

(JIC.) — "Michigan News" ki izhaja v Saginaw, Mich, trdi, da prihajajo razven udovnih vesti iz velikih vojnih front tudi zelo pomembne novice o borbah na postranskih bojnih poljih.

"Na Balkanu se junaški četi niki generala Draže Mihajloviča neprestano odlikujejo v borbah proti svojim številnim sovražnikom. Izmed njihovih pred kratkim izvedenih podje-tij, je najbolj značilna zaseda, v katero so zvalili večjo italijansko vojaško kolono. V tej bitki je bil pobit italijanski bataljon do zadnjega moža, a njegovo štab ujet.

Ker so četniki uvedli izmenno ujetih italijanskih častnikov za vojno opremo katere jim silno primanjkuje, si moramo želeli le to, da bi bili omenjeni častniki čim višjih činov, da bi "kupčija", ki bo sledila, doprinesla čimveč koristi srbskim junakom.

Ne zametujte ničesar, ker to pomeni tratenje denarja — potraten denar pomeni v sedanjem času izgubo življenja. Vsak dolar, ki ga prihranite in investirate v vojnih bondih pomaga dopolniti kroto določeno za vašo državo.

KUHARSKA KNJIGA:

Recipes of All
Nations

(V angleškem jeziku)

RECEPTI VSEH NARODOV

Stane samo \$2.⁰⁰

Knjiga je trdo vezana in ima 821 strani

Recepti so napisani v angleškem jeziku, ponekod pa so tudi v jeziku naroda, ki mu je kaka jed posebno v navadi. Ta knjiga je nekaj posebnega za one, ki se zanimajo za kuhanje in se hočejo v njem čimbolj izvežbati in izpopolniti.

Naročite pri

KNJIGARNI SLOVENIC PUBLISHING CO.
216 West 18th Street New York, N. Y.

Kratka Dnevna Zgodba

MARIJA KMETOVA:

PISMO

Tako blizu in vendar tako daleč mi je Trst

Se ga vidim: prostrana plošča morja, ki se izpreminja hip za hipom. Zdaj je težka in siva in tako tiha, da si komaj upaš do najtanjše misli. Pa spet vse rožasta in tenka, kakor bi bilo vse morje sestavljeno iz samih drobnih, drobnih, bujnih, rožnatih lističev; pa spet zelena in lilasta, kakor baršan mehka in nad njo so ga lebi, beli, iskroči se, zateglami glasovi kričeči. In potem jadrna: rumena, rdečkasta, zibajoča se, resna in temna kakor zamisljena duša. — In obrežja vidim, ki so narisana tako nalahno, tako tenko, kakršne so risbe na japonskih vzhaj. Zanimljivo v večerih, so rožaste v jutrih in nedosežno mehke v dneh megla.

In potem vse tisto mesto ob morju; težke, kamenaste grude sivkaste zgradbe kakor za večnost postavljene in nad vsemi Sv. Just kakor mirno, resno oko, zrōče in modreče na morje in mesto in lilasto okolico.

Tako daleč si mi Trst, in vendar — tako blizu. Kaj ne hodim po mestu? Kaj ne slišim prešumnega vrvenja, kaj me ne omamlja pestra množica ljudi in barv? Kaj me ne slepijo razkošne izložbe, ne vabijo karvarne in bleščeče se in v rezkem grohotu strmeča okna?

Kakor bi bila sredi vsega tega, se mi zdi.

Tam trg. Rože, rože, same rože, in vrvenje, vrvenje, ropot in topot in živa govorica stoterih in stoterih glasov. Vse vidim, vse mi je tako živo pred očmi, vse tisto, ki mi je bilo tako ljubo, tako nadse drago in blizu.

In potem okolica: navkreber grede pota, krog njih so trdi, miki, v težkih življenjskih bojih preizkušeni borovci. In eiprese, tihe žene, temne, za-

sanjane, do dna duše vse žalostne...

Ali spomladi! Rože, rože, rdeče, drobne, drhteče rože, do opojnosti dehteče akacije, kakor misel se vzpenjajo glicinije in barve in tisto nebo — tako modro, modro — ah, Trst, kje si? Pa tista prva, prva pomlad, kako mi je izdihalo srce kako se mi je zabobala misel ob pogledu, na lahne, lahne, bledorožaste, kakor krila metuljev tenke in nežne čiške mandaljevce cvetja. Lepo je bilo — in vem, nikoli več ne bo tako lepo.

In v mesečini zaspanje, kako so bile anibke, kako nežne. Slavčki so drhteli v ljubezenskih glasovih, ali so ti glasovi po luninih žarkih in so se vzpenjali po cvetju in zadili in se spet skrili v senci najtanjših lističev in drobnih, drobnih veštic.

SLOVENSKA PESEM NA AMERIŠKEM RADIU.

(JIC.) — Pred kratkim je prispela v Ameriko nova jugoslovanska (slovenska) četniška pesem z besedilom, ki se tiče deloma sedanjih bojev, deloma pa časa po zmagi. To pesem bomo v kratkem slišali na tujem radiu. Naslov in začetne besede so: "Zdrami se rod!" Pesem sta napravila dva slovenska dijaka. Oddaja na radiu Zdrženih držav bo pripomogla tudi k širjenju te pesmi Jugoslaviji, kjer narod zvesto posluša vse svobodne radio oddaje.

Pesem je prinesel svet ameriški državljan, ki je pred kratkim pobegnil iz Jugoslavije in jo v New Yorku oddal ministru F. Snuju. Korščeno bo igrala godba pod vodstvom Jase Hercoga. Izdana bo na plošči "Keynote Recordings" v skupnem albumu s sedmoricco drugih četniških pesmi.

VAŽNO ZA NAROČNIKE

Poleg naslova je razvidno do kdaj imate plačano naročilo. Prva številka pomeni mesec, druga dan in tretja pa leto. Da nam prihranite nepotrebnega dela in stroškov, Vse prošimo, da skusate naročilo pravočasno poravnati. Posiljite naročilo naravnost nam ali jo plačate na vašem zastopniku v vašem kraju ali pa kateremu izmed zastopnikov, kolik imena so tiskana v spodnjem seznamu, kar so upravičeni obiskati tudi druge naslove, kjer je kaj naših rojakov nastajenih. Zastopnik bo vam hvalno potrdilo za plačano naročilo.

- CALIFORNIA:**
San Francisco, Jacob Lasehla
- COLORADO:**
Pueblo, Peter Cutig
Waisenburg, M. J. Maruk
- INDIANA:**
Indianapolis, Frank Zepandic
- ILLINOIS:**
Chicago, J. Bovec
Cicero, J. Fabian (Chicago, Olesco in Illinois)
Joliet, Jennie Bambich
La Salle, J. Spelich
Mascoutah, Martin Doleac
North Chicago in Waukegan, Mark Warick
- MARYLAND:**
Kittanning, Fr. Vedopivec
- MICHIGAN:**
Detroit, L. Plasekar
- MINNESOTA:**
Chisholm, J. Lukanich
May, Jos. J. Paskel
Brickley, Louis Olesko
Gilbert, Louis Vessel
Hibbing, John Povec
- MONTANA:**
Bozeman, M. M. Panias
Wahpet, L. Champa
- NEBRASKA:**
Omaha, P. Broderick
- NEW YORK:**
Brooklyn, Anthony Bovi
Gowanus, Mark Grahman
Little Falls, Frank Meale
Worcester, Peter Rode
- OHIO:**
Barberton, Frank Truh

- CLEVELAND:** Anton Bobek, Chas. Kar
Hager, Jacob Rank
Gland, Anton Nagode
Lorain, Louis Balant, John Kuzic
Youngstown, Anton Kikali
- OREGON:**
Oregon City, J. Koblar
- PENNSYLVANIA:**
Bessemer, John Jevnikar
Coudersport, J. Brevovec
Coudersport in okolica, Jos. Pjeterel
Export, Louis Zepandic
Farnell, Jerry Okora
Forest City, Mark Kuzic
Greensburg, Frank Novak
Homer City, Fr. Ferencak
- Imperial, Venice Paleich**
Johnstown, John Paleich
Krayn, Ant. Tausch
Luzerne, Frank Baloch
Midway, Juna Zest
Pittsburgh in okolica, Philis Fregan
Stedden, A. Hren
Tortie Creek, Fr. Schittler
West Newton, Joseph Jovan
- WISCONSIN:**
Milwaukee, West Allis, Fr. Skok
Sheboygan, Joseph Kuzic
- WORKING:**
Rock Springs, Louis Tausch
Diamondville, Jos. Molica
- NEW YORK:**
Brooklyn, Anthony Bovi
Gowanus, Mark Grahman
Little Falls, Frank Meale
Worcester, Peter Rode
- OHIO:**
Barberton, Frank Truh

SLOVENIJA—KAM PLOVEŠ?

T. F.

II

Zakaj je moralo priti do teh strašnih reči v Sloveniji? Vzroki niso od včeraj, niso nastali čez noč. Vzroki niso preprosti, ampak zelo, zelo zapleteni. Niso zrasli samo doma, na domačem ozemlju, ampak se tijejo cele Evrope.

Majhno je slovensko ozemlje, nismo ga vajeni pregledovati v luči cele Evrope. Slovenci počemo od nikogar nič, samo pri mitu naj nas svet pušči. Tako in podobno se radi izražamo. Slovenec na svoji zemlji svoj gospod, drugi naj zase skube.

Saj to je ravno! Res je sicer tudi to, da danes niti ne gre samo za kako Evropo ali za katerikoli posamezni kontinent, danes je ves svet samo ena majhna zoga, s katero se igrajo najrazličnejše sile. Da bi kdaj Slovence pri mitu puštil, pa naj bi bili naseljeni že kjerkoli na tej svetovni zogi, si je kaj težko misliti. Kadar ves svet vzplamti v plamenih, kot je vzplamtel pred našimi očmi v teh dneh, je takorekoč vsak kosček naše zemlje "strategična točka." Saj se o vsaki morski valu in o vsaki plasti zraka velja tako beseda. Le če bi se mogla slovenska deželica preseliti na luno, bi bilo nekaj več upanja — toda še v tem primeru bi se Slovenci skoraj vprašali: kako dolgo?

Kljub temu je pa res, zgodovina in zemljepisje in druge, take znanstvene panoge nas uče, da so si Slovenci ob času svoje naselitve na svojem sedanjem ozemlju izbrali silno usoden položaj med raznimi evropskimi narodi. Bolje rečeno — potek zgodovinskih dogodkov jim je tak usodni položaj izbral.

In vse do tja segajo korenine za današnjo katastrofo slovenskega naroda. Vse do tja sega tudi navarnost za nadaljnji obstoj našega naroda. Ta nevarnost je visela nad našim narodom že prav od prvih časov njegove naselitve na sedanjem — in nekdanjem — ozemlju, toda nikoli se ni zgostila v tako strahno napetost, kot ravno v našem času.

Nekateri se tolažijo: Naki Narod ne u mirje kar tako. Narod, ki je sam v sebi zdrav, ne vzame konca tekoma par let! Slovenci so preživeli že celo vrsto strašnih katastrof, tudi sedanjost bo. Tisoleten pritisk nemstva jih ni mikel. Tristoletna "turška sila" jim ni mogla do živga. In tako dalje. Toda ne pozabimo, da jim je nemški pritisk vendarle odjedel celi dve tretjini nekdanjega ozemlja in najbrž — relativno — tudi dve tretjini nekdanjega števila. Res je sicer, da nekdaj morda številčno slovenski narod ni bil večji kot je danes, toda tudi njegovi zatiranci so bili številčno neprimerno manjši kot so danes. In njihov pritisk je bil nad njimi v vse drugačni obliki kot je danes. Turška sila, recimo, je res bila nad deželo kar naprej skozi kakih tristo let. Toda Turki so prišli in odšli, odvleli s seboj sicer cele tisoče, pobili druge tisoče, potem pa vsaj nekaj časa počakali, da se je zemlja spet napolnila. In poleg tega niso nikoli pritiščali obenem na celo ozemlje, ampak zdaj tu, zdaj tam.

Dandanes je drugače. Vsa in cela slovenska zemlja je v tujih rokah, ves narod je postal suženj. Človek bi dejal, da se je ves p pritisk na slovenski narod, ki se je nekdaj porazdejeval na dobo tisoč let in se zatlel zdaj v to, zdaj v eno plat, dandanes zgostil v en kratek čas sedanjosti in zajeel vse Slovence nasenkrat.

Nobenega dvoma ni, da danes bi je slovenski narod kot celota prav resen boj za obstanek. O tem naj si uide ne de-

la kakih iluzij. Tu ne pomaga noben optimizem, nobeno sklicevanje na njegovo nekrivdo, nobeno zaupanje v "pravičnik" zgodovine. Naj si moralist ali zgodovinski prognatist razlaga stvar tako ali tako, prav nič nemogočega ni, da kak narod izigne kot narod. Čeprav ni "zaslužil" take usode in je bil še "mlad" in "zdrav" in ni nikomar delal krivice.

O, kaj je že vse izginilo tekom zgodovine, čeravno bi bilo bolj "zaslužilo" da ostane, kot so zaslužili tisti, ki še danes gnjavijo svet! Nikar ne mislimo, da so izginili le kakim mehkruži. "gnili" Rimljani,

KAJ PRAVI WASHINGTONSKI VRTILJAK.

(Pravijo, da medtem, ko je senatni finančni odbor odločno odklanjal odobritev in sprejetje predsednikovega priporočila in predloga, da se veliki dohodki omeje na \$25.000 na leto, se je po drugi strani zbralo število, ki kažejo, da se plačanje raznim ravnateljem in predsednikom velikih družb prav masne plače, ki celo nadkrijujejo tozadevno zlato dobo. Čudilceve korporacije prosperitete. To velja za velike družbe, ki imajo vojne kontrakte.

Družba Curtiss, ki izdeluje letala, je dobila za en bilijon dolarjev vojnih naročil, kar ne daje nobenega posebnega dela v smislu zastopništva, a kljub temu je bila plača predsednika te družbe, Guy Vaughana, povisana od \$25.000 v letu 1935 na \$175.000 v letu 1941. Ta masni povisek je bil omogočen po vojnih naročilih, ali senatni finančni odsek omenjenega urvedbo predsednikovega načrta za omejitve velikih dohodkov, kar bi pomenilo, da bi se dobro plačanemu Vaughanu moglo odvzeti \$150.000 na lahko priskrbljenih dolarjih, katere bi se moglo s pridom porabiti v svrhe vojnega prizadevanja.

Se nekateri drugi preplačanci te vrste so predsedniki in ravnatelji družb in podjetij, kot American Bosch Corp., ki plačuje svojemu predsedniku D. P. Hessu \$100.000 letno. The American Machine and Foundry Co., plačuje W. B. Lasharju \$120.000 letno; enako plačuje družba American Chain and Cable Co. od 50 do 120 tisoč dolarjev letno svojim trem predsednikom; American Rolling Mill Co. plača svojemu predsedniku 22 tisoč dolarjev. Bohn Aluminium and Brass Co. plačuje C. B. Bohnu \$44 tisoč dolarjev letne plače in ravnatelju P. A. Markeyu na \$22 tisoč dolarjev; Budd Wheel Co. daje E. G. Budd-u sto tisoč dolarjev letno in Cerro de Pasco Copper družba pa plača H. Kingsmillu \$75.000 letno.

Družba General Motors, ki je dobila za dva bilijona dolarjev vojnih naročil, nadkrijuje vse dozdaj navedene "siromake", kajti njen predsednik A. P. Sloan prejema \$200.000 letno, drugi predsednik C. E. Wilson pa \$288.178. O. E. Hunt, tudi eden od predsednikov, prejema \$235.000 in Albert Bradley dobiva \$205.000.

International Business Machines plača svojemu šefu Th. Watsonu \$462.519. F. W. Nichols dobi \$104.000 in J. G. Phillips \$55.000 letno.

Lockhead Aircraft Co., plača šefu R. E. Grossu \$125.000 letno. C. A. Barker Jr. \$90.000; Yellow Truck and Coach Corp. plača I. B. Babcocku \$127.000 letno in Steward Warner daje J. S. Knowlesu \$91.000 letno.

V senatnem finančnem odboru, ki bi moral rešiti problem velikih plač, ki baje ogrožajo valutno stabilnost, so sledeči: milijonarski jabolčni kralj Harry Byrd iz Virginije; milijonar Peter Gerry iz Rhode Island; milijonar Robert Taft, iz Ohio; Joe Guffy, desna roka pitibumskih Mellonov; milijonar J. Davis iz Pennsylvanije; konstitutivce Josiah Bailey iz North Carolina; Walter George iz Georgia in Arthur Vanderberg iz Michigan.

Babilonci, Asirci, Egipčani in drugi nekdajni narodi — prav tako so izginili polabski in lužički Slovani, in še mnogi drugi narodi, ki se jim o "gnilobi" prej omenjenih narodov še sanjalo ni.

Nevarnost je ogromna in noben "zgodovinski" dokaz je ne more zmanjšati, še mnogo manj pa kakršnakoli sentimentalnost in prigravarjanje "notranjih čutov." Resnici pogledati v obraz prav taki kot je, to edino je na mestu. Razum mora na površje, zrela pamet mora do besede. Vse, kar je v zvezi z osebnimi nagnjenji in privatnimi željami in s prizrženimi sentimentalnostmi, je danes brez pomena. Vse take reči se morajo podrediti ziv. objektivni resničnosti.

(Nadaljevanje prihodnjič.)

VEČESLAV VILDER O CHURCHILLOVIH IZJAVAH.

(JIC.) — Znani dramatik in satirik Bernard Shaw je napisal o Churchillih, da se mu nikdar ne bi bilo posrečilo, da brez vojne doseže najvišjo čast prvega ministra britanske vlade. Češ, da so ga vedno sunili čili da je njegov namen, da dela. Ta opomba je zelo značilna. Churchillov dinamični značaj se ne bi mogel uveljaviti, ako bi ne bilo vojne. Kljub svojim 60 letom je živahen in z letalom potuje iz Londona v Moskvo. Nista mu dovolj telefon in telefon. On hoče voditi boj iz ozadja, ter kljub osebnim nevarnostim obiskuje bojni polja, pregleda položaj in se bliskovito odloči.

V filmu sem videl prihod Churchill v Moskvo. Na sliki je videti kako je pod avijonom zlezel na drugo stran, mesto da bi šel peš okoli letala. Britanci ploskajo, kajti baš takšnega vodje si žele za svojo demokratično državo. Naraven in spreten se Churchill znajde v vsakem položaju in zna povedati resnico brez vsakega prikrivanja. V nekem svojem govoru je izjavil, da mu je težko govoriti obenem za Veliko Britanijo in za zaveznike. Kadar odkriva napake, ki jih je storila Anglija, vzbuja morda neznanje, podjarmljenih narodov, dočim so Angležem takšne izjave v vzpodbudo.

Ko je Tobruk padel, se je začel angleški narod puntati. V parlamentu je bil celo stavljen predlog, da se vladi odreče zaupanje. Churchill je odkrito priznal, da je padec Tobruka najbolj izenačil vodstvo angleške vojske v Kairu, ter je poveljnika izmenjal. Najbolj močan je vedno oni, ki more prenašati resnico.

V svojem zadnjem govoru se ni zvil v lepo doneče besede, da preslepi slušalce, češ, da so bili njegovi razgovori v Moskvi prežeti razumevanja. Priznal je, da je ruski zaveznik zameril Ameriki in Britaniji, da mu ne pošiljate dovolj pomoči, toda povedal je tudi, da je Stalina prepričal o zvestobi njegovega angleškega zaveznika. Povedal je, da je Hitler sam ustvaril skupnost Sovjetske zveze, Združenih držav in Velike Britanije, zvezo, ki ga bo podrla in kizmovala.

Churchillovim besedam je lahko verjeti. Ta potomec velikih vojskovodje Marlborough-a in sin Amerikance je s sabljo in peresom pregrizal vse težave in muke vojaka. V prvi svetovni vojni si je nabral velikih zaslug, ker je pomagal

Note

PIANO-HARMONIKO ali KLAVIR

BREEZES OF SPRING
TIME OF BLOSSOM (Cretal 000)
SLOVENSKI FANTJE
VSE BOM PRODALA
PO JEZERU
K O L O
OTTO VALLEY
SYLVIA POLKA
TAM NA VRTHNI GREDI
MARBOR WALTZ
SPAVAJ MILKA MOJA
ORPHAN WALTZ
DEKLE NA VRTHU
OL. MARČKA, PRIGLJAJ
BARČICA
MLADI KAPETANE
GREMO NA STAJERSKO
STAJERIS
HAPPY POLKA
ČE NA TUJEM

35 centov komad
3 za \$1.

MOJA DEKLE JE SE MLADA
Po 25c komad:

Naročila pri
KNIŽARNI
SLOVENIAN PUBLISHING CO.
216 West 18th St., New York

pri izdelavi in uporabi tanka ki je toliko pripomogel k zmagi. Leta 1933 je Angležem govoril, naj se pripravljajo na boj za svojo pravico in naj skrbijo za to, da bo njihova udarna sila enaka sili diktatur. Prerokoval je, da bo najslavnejše strani angleške zgodovine najbrže šele treba napisati. Takrat je bila njegova beseda glas vpajočega v puščavi. Danes pa je vedno bolj verjetno, da bo on sam napisal tište slavne strani, ne le britanske, temveč svetovne zgodovine.

Tudi v pogledu Jugoslavije je Churchill preroško videl v bodočnost. Ko je prišlo v letu 1937 do sporazuma med srbskimi in hrvaškimi demokrati, ko je bil zgrajen temelj za razvoj boljše in močnejše Jugoslavije, je napisal Churchill članek, v katerem je pozdravil sklep in sporazum in ga označil zelo značilnim in važnim za ves Balkan. Članek bi bil imel biti natiskanjen v listu "Nova Rijec" a je bil od Stojadinovića v cenzuri zaplenjen.

Ako bi bil princ Pavle poslušal Churchilla, bi se bili dogodki čisto drugače obrnili. Leta 1941, ne bi bil potreben izbruh narodnega gorenja, da "reši svojo dušo," kakor je izjavil 27. marca Churchill. Vsi oddelki naše vojske bi bili uporni, kakor so danes uporni Draža Mihajlović in njegovi četniki.

NEUTRALNO ČASOPISJE O BORBAH V JUGOSLAVIJI (JIC.) — British Information Center prinaja iz švedskih in švicarskih virov nekatere vesti o bojih v Jugoslaviji. Četniško bojevanje v Jugoslaviji je zelo važno zaradi tega, ker moti prometno progoto, ki je največje važnosti za osi, ter ovira tudi pridobivanje različnih surovin, brez katerih je zelo težko uvesti "novi red".

Iz Švice. — Med veleštiti osišt in marjmetnimi vladami vladajo velika neoglasja. V Pavelkovi Hrvatski so šli od Nemcev zanetane "nezadovoljnost zaradi Dalmacije, katero je Italija priključila svoji državi".

Iz Švedske. — Hrvatska vlada je izdala zakon, nesladen s mednarodnim pravom, ki določa vseživljajo dogovork, ki bi ogrozili hrvatsko državo, najstrožje "kazni" za popolnoma nedolžne ljudi.

WILD LIFE

IZŠLA JE NOVA KNJIGA V ANGLEŠČINI O ŽIVLJENJU AMERIŠKIH DIVJAČINE POD NASLOVOM

AMERICAN WILD LIFE

V knjigi je natančno popisano življenje posameznih živali, žireh na suhem, v morju in v zraku, tako da bo vsakdo, ki ljubi naravo in njeno pestro živalstvo, knjigobral z velikim zanimanjem, ker bo v njej našel marsikaj iz življenja divjih živali, kar mu dosedaj še ni bilo znano.

Prvotno je bilo namenjavano to veliko delo študijski in pedagoški, toda je slednjim izšla v eni sami knjigi, ki pa pri vsem svojem skrajnem primasu POPOPNI POPIS ŽIVLJENJA AMERIŠKE DIVJAČINE.

Knjigo bo z užitkom bral lovec, ker navaja in popisuje vse živali, ki jih je dovoljeno in prepovedano streljati; farmer, ker so popisane živali, ki na polju koristijo ali škodujejo ter slednjim ribič, ker so v knjigi našteje VSE RIBE, KI ŽIVE V AMERIŠKIH VODAH.

Filip poljednega popisa in priporočila vsebuje knjiga 327 SLIK (fotografij) 6 slik v naravnih barvah, v velikosti celo strani, ter ima 778 strani. Velikost knjige je 9 x 4 1/2 in. Knjiga opisuje seavre, ptice, ribe, kače in živali, ki so razširjene na suhem kot v vodi doma. — Vseana je v močno platno z latiničnimi skiami.

POMISLITE, TO KNJIGO LAHKO DOBITE SEDAJ ZA CENO:

Sedaj \$3.50

Knjigo pošljite na: KNIŽARNI SLOVENIAN PUBLISHING COMPANY, 216 W. 18th STREET, NEW YORK.

TRIJE RODOVI

Dogodki iz nekdanjih dni. — Spisal: ENGELBERT GANGL

93

Friče se je razpravil in legel v posteljo. Drugi dan se je zbudil pozno, in glava ga je bolela. To-liko je vedel, da je prišel pozno domov, da ga je Jelka čakala in da se je razgovarjal z njo. A ponudil ni več, kaj je govoril. Preveč je pil sinoči.

Jelka je bila bleda in žalostna. Nič ni govorila. "Kaj ti je da si taka?" jo je vprašal Friče. Plašno mu je bilo, čutil je, da ni nekaj bilo prav. "No, kaj ti je?" jo je vprašal še enkrat.

"Nič mi ni! Kaj bi mi tudi bilo, ko si bil zmeraj tako ljubezniv," je vendar izpregovorila.

"Potem je dobro, če sem bil ljubezniv. A ti misliš naj-
brž drugače kakor govoriš."

"Da, čital si mi, da zanemarjam dom in da si iščem za-
bave drugod. Potem si dejal, da mi moraš dokazati, kdo je
gospodar v hiši —"

"Neumnost! To se ni zgodilo namenoma samo tako —
no, ker je bilo sinoči preveč veselo," se je izgovarjal Friče, "a
enkrat ni nobenkrat!"

"Enkrat ni nobenkrat," je ponovila Jelka, "zakaj si pa
rekel, da pojdeš zopet nočej. Samo da te ne bodo zbadali
tovariši, da se brez mojega dovoljenja še okreniti ne smeš.
Seveda, tovariši so ti več nego jaz, žena."

Friče ni vedel odgovora. Opravič se je in odšel v vojaš-
nico. Dasi ni imel nobenega opravka tam, je vendar odšel
z doma. Neprijetno mu je bilo. Bal se je, da bi mu žena
še kaj drugega ne povedala, kar ji je morda izblebetal v omo-
tici. Moral je na zrak, da se mu razvedri glava.

Dogodilo se je večkrat, da je odhajal Friče zvečer v druž-
bo. Zlasti v začetku meseca, ko je bilo denarja v žepu. Ka-
dar je začel denar pohajati, je ostajal mož doma, se dobrikal
ženi, bil vljuden in prijazen, da popravi, kar je zagrešil. To-
žil je tudi, da imajo častniki premalo plače, da ne morejo niti
sami izhajati z njo. Tako je govoril zategadelj, da bi omeščal
Jelko in izabil iz nje kaj denarja. A skrbno je hranila žena
svoje knjižice in nič ni bilo dobiti iz njenih rok.

"Svojo plačo imam sam zase, to ti je menda dovolj pri-
boljska, ko ti ni treba nič skrbeti za domače potrebe. Svo-
jega denarja ne smem načenjati, ker človek ne ve, kaj pride."

Tako je umevala četov nauk o branbi svoje veljave in v
umirjeni odločnosti.

Nastala je napetost med njo in možem. Bolelo je Jelko
v srcu, a prikrivala je bol, da bi je ne videl oče. Bala se je,
da bi Friče zopet ne začel igrati.

Povila je otroka, hčerko Nadino.

Zdaj sta se mož in žena zopet zblížala. Otroci, majhen
in droban, je izravnil nasprotje med očetom in materjo.

Jelka je oslabila in je morala na zdravnikov nasvet iz-
premeniti zrak. Friče si je izposloval dvomesečni dopust in
se je preselil z ženo in otrokom domov v četov dom.

Tu je Jelka jako prišla. Lica so se ji zopet začela rdečiti
škikost je izginjala. Dovolj je bilo prilike za gibanje pod
milim nebom. Vabili so ju travniki in gozdovi, trtje in po-
lje. Najprijaznejše se ji je zdelo na domačem vrtu pod smre-
kami med cvetočimi grmi.

Staremu Zavinskaku se je zdelo, da se je vse okrog gradu
peleščalo, pomladilo, izpremenilo tako kakor je bilo svoje dni,
ko je še živel gospodinja. Bilo je zopet, kakor da se je vrni-
la Lenka. In pa kako prijazna je bila sinaha. Lepo se ga je
oklenila za roko, in z njo moral hoditi po vrtnih stezah, z njo
je moral hoditi povod, koder je hodila ona, ji razkazovati,
priporočevati vse, česar ni vedela in umela. Kdaj je videla
v Zagrebu, kako se obdneje polje, kako se ravna trtje? In
koliko življenja, koliko tajnosti in lepote je tam, kjer ustvar-
jajo čudotvorne prirodne sile! Jelka je bila vsa srečna in
okrepčana. Vsako jutro je natrgala na vrtu cvetja in ga ne-
sla na grob Fričevi materi. Hvaležno jo je gledal stari
Zavinskak; ljubil jo je kakor bi ne mogel bolj lastne hčere.

In pa vnukinja, prelepa Nadina, kako se je razvijala v
zdravem zraku. Že je iztezala ročice in se nasmihala vsako-
mur, kdor se je nagnil nad njeno zibelko. Vse okrog nje je
bilo lepo in vabljivo. V grad, ki je bil videti zaklet in po-
zabljen, se je vrnilo novo življenje. Tiho je bilo, sree je čuti-
le njegovo blago sisklost, zato je bilo toliko lepše.

Hitro se je raznesel glas o dobroti in plemenitosti mlade
grajske gospe. Ubogi ljudje so prihajali k nji; tolažila jih
je in jim lajšala trpljenje.

"P saj tudi lahko," so govorili ljudje.

"Bogata je," so sodili.

V Zavinkoveh so se zbirali nedeljski misleci, kmetijski
modrijani. Nabralo se je za razpravljanje dovolj snovi.

"Kdo bi si mislil, da se tako izpremene razmere? To je
kakor po dolgih, dolgih slabih letinah zopet ena snodov boga-
ta, vesela jesen!" je govoril star očaneč.

"Svet je kakor njiva, ki jo je prerastel osat in plevel.
Sama žalost, kamorkoli ti pogleda oko. A izmed osata in
plevela priklje vendarle tu in tam zdravo in plodovito zrno.
Toliko lepša je njegova rast, ker je vse daleč naokrog žalostno
in puščobno. In tako je tudi z mlado grajsko gospo. A kaj
pomaga! Plevel in osat žeteta bahato rast, hitita kvišku,
pijeta iz zemlje zdrave sokove, in rast klenega zrna se duši,
peša, usiha in usahne. Tako vam povem, možje, tudi mlada
zrajska gospa mora usahiti, ker je vse okoli nje dušiče,
umorno. Stari grajski zidovi hranijo toliko temnega v sebi,
da mora v tistem zraku oveneti vsaka dobra in koristna rast-
lina," je pripovedoval drug možak.

"A vendar se dogajajo stvari, ki bi človek sodil o njih,
da se ne bodo nikoli. Kdo je kdaj mislil, da bo stari Zavin-
šak nosil smehljajoče se lice? Tako je bil že oduren in mra-
čen, da ni bilo čuti od njega prijazne besede. A zdaj taka iz-
premenba! Mislim, da je to dobro znamenje!" je ugalal
tretji izmed družbe.

(Nadaljevanje prihodnjik).

Zanimiv nemški dokument

(Iz neuradnega vira.)

Iz domovine sta dospela fotostatska po-
snetka dveh listov, oziroma strani iz nemške-
ga zapisnika, ki se tičeta gestapovskega po-
četja s slovenskim narodom. Sliki obeh li-
stov prinašamo, obenem pa priobčujemo poiz-
kus razlage, v kolikor je mogoče razbrati smi-
sel iz dokumenta samega in iz poročil, ki smo
jih med tem prejeli v večji ali manjši meri
iz domovine.

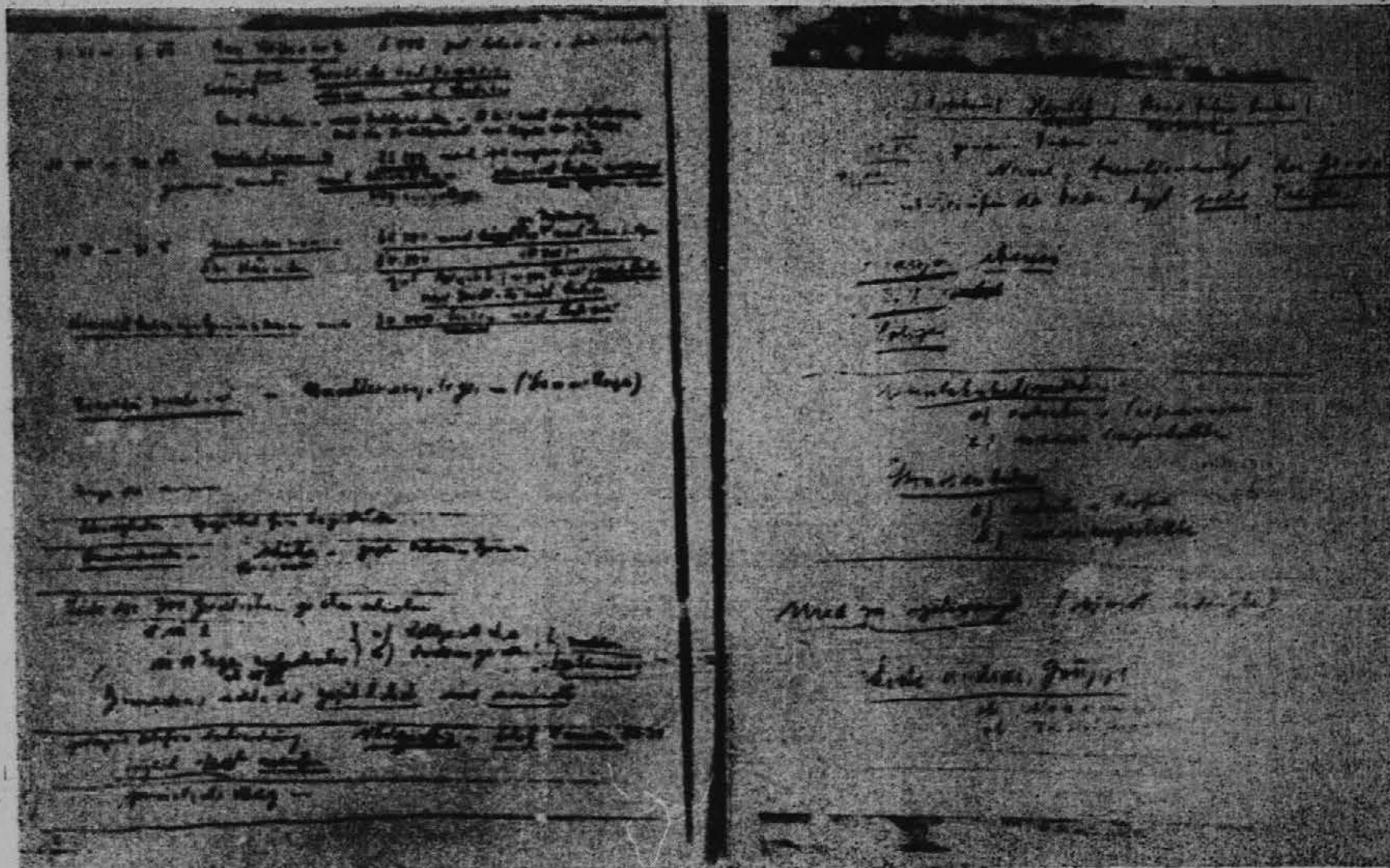
Predvsem opozarjamo ne nekatere reči. Iz
domovine ni prišla z dokumentom vred nika-

ka razlaga. Vse, kar bomo rekli glede teh pa-
pirjev, je sad našega lastnega študija. Veljalo
bo, kolikor bomo mogli dokazati. Nekatere reči
bodo ostale pri golem ugibanju. Drugače za
enkrat ni mogoče.

Pisanje na obeh papirjih je v nemškem je-
ziku z izjemo ene same opazke, ki je v srbo-
hrvaščini. Nemščina je videti dobra, pisava pa
deloma tako slaba, da je nekaj vrst ali vsaj
posameznih besed naravnost nečitljivih. Dru-
ge so pa tako nerazločne, da se je bilo treba

zateči k ugibanju.

Vse kaže, da je bil zapisnik sestavljen naj-
kasneje maja meseca 1941. Po našem mnenju
ga je sestavil neki gestapovec, ki je bil v "šo-
li" in je poslušal navodila višjih nemških obla-
sti, kako je treba postopati s Slovenci potem,
ko bosta Stajerska in Gorenjska dodobra za-
sedeni po Nemcih. Najbolj primerna se nam
zdi ta razlaga. Rekli bi, da sta lista iztrgana
iz "zvezka", kamor si je gestapovec zapisoval
svoje "note" ali opazke.

Zdaj sledi prepis najprej v nemškem jeziku. Nekatere besede smo označili z vprašanjem, ker se ne upamo garantirati za popolno pravil-
nost. Kjer nismo mogli prečitati, stoji opazka: nečitljivo.

VSEBINA ZAPISKOV V NEMŠKEM JEZIKU

7.VI — 5.VII.		Gau Steiermark 5.000 pol. (litisch) belastete und Intellektuellen		DRUGA STRAN	
circa 300		Geistliche nach Kroatien		(Prvi dve vrsti morda čitljivi, pa je težko najti zvezo z ostalo vsebino)	
Extrazug (?)		andere (?) nach Serbien		bis 10. VII. genaue Daten	
Gau Kaernten — 4.000 Intellektuelle — St. Veit nach Arandjelovac		und die Intellektuellen von Vigaun nach St. Veit		melden Name, Familienmitglieder der Gendarme	
10.VII — 30.VIII		Untersieimermark 25.000 nach (nečitljivo)		ueberpruefen die Daten bezueglich politischer Taetigkeit	
Gendarme, Beamte		nach Kroatien — ebensoviel Serben ausgevie-		Finanzer ebenso	
(Agramer Lager)		sen aus Agramer Lager		Zoll	
13.IX — 31.X.		UNTERSIEIMERMARK 65.000 Umsiedlungslager in Rajbenburg		Polizei	
		nach Kroatien (?)		Eisenbahnbedienstete —	
		pol. belastete von St. Veit nach Serbien		a.) Arbeiter und Professionalle	
		(nečit.) Geistliche nach Serbien		b.) niedere Angestellte	
		ebensoviel Serben aus (nečit.) und 30.000 Serben nach Serbien		Strassenbahn	
		verteilt (?)		a.) Arbeiter und Professionalle	
		(nečit. dve besedi) — Umsiedlungslager — (Sammellager)		b.) niedere Angestellte	
		Frage der (nečit.)		Ured za izselvanje (Ministerstvo udruže)	
		Lebens (?) — Spezialamt fuer Lagerdienste		Liste anderer Gruppen	
		Bauerndienste (?) Kuche — gegen (?) nečit. — nečit.		ob Kommunisten	
		Gau Kaernten 80.000 (St. Veit)		ob Deutschfeindlich	
		(nečit.)			
		Liste der 300 Geistlichen in ehrer schreiben			
		5 zu 2			
		a.) Weltgeistliche melden			
		in 10 Tagen aufschreiben b.) Ordensgeistliche zu (nečit.)			
		ab 18. VI.			
		(Zumindesten) melde die Gefaehrlichsten (nečit.) (nečit.)			
		Verbindungsoffizier — Tel. Nummer			
		85—34			
		taeglich um halb zwelf anrufen			
		2.) persoenliche Verbindung			
		ab			

Slovenska prestava in razlaga

Od 7. junija do 5. julija je
tvoja preseliti iz Stajerske
5.000 političnih osumljencev in
intelektualcev. Med temi ima
biti okoli 300 duhovnikov, ki
naj bi se odpeljali s posebnim
vlakom. Preseljeni imajo biti
na Hrvaško. Drugi, torej lai-
ki, pa imajo biti poslani v Sr-
bijo.

Takoj prve dni po zasedbi je
bilo več tisoč razumnikov are-
tiranih na Spodnjem Stajer-
skem in so bili dolgo zaprti v
meljski vojašnici v Mariboru.
Med njimi je bilo okoli 260
duhovnikov, med katere pa ni
šteti onih, ki so bili zaprti v

Celju. Skupaj jih je bilo res
kakih 300 ali še celo več. Prve
dni junija so one iz Maribora
najprej za nekaj tednov pre-
peljali v Rajbenburg, kmalu za
njimi (28 junija) še one iz Ce-
lja, potem pa v prvi polovici
julija vse skupaj na Hrvaško.
(Ni jih pa odpeljal poseben
vlak, kakor je znano.)
Ostale razumnike so prepe-
ljavali iz Maribora naravnost
v Subijo, deloma iz postaje Slo-
venska Bistrica, deloma narav-
nost iz Maribora. V nekem

poročilu iz Beograda smo res
čitali, da je mnogo Slovencev
iz Stajerske naseljenih v Aran-
djelovac in sosednjih vaseh ter
okrajih.
Kar se tiče navodil za Koroš-
ko, moramo najprej vedeti, da
je bila vsa Gorenjska pridelje-
na Koroški in se zdaj imenuje
"Gau Kaernten." Zopet se na-
vodila ujemajo s poznejšimi
dejstvi.
Na tisoče razumnikov so ta-
koj aretirali in jih zaprli v prej
šnji ženski kaznilnici v Begun-

jah (Vigaun). Od tam so mora-
li najprej v St. Vid pri Ljublj-
ni, v kolikor niso bili poslani
naravnost tja (iz krajev okoli
Vodice in Komende). Ko so oni
iz St. Vida odhajali na jug, —
največ v Srbijo — so dovažali
nove v St. Vid iz Begun-
jeh. Duhovniki iz Gorenjskega tu niso
posebej imenovani, vemo, pa iz
poročil, da so z drugimi vred
bili pregnani v Srbijo.

(Nadaljevanje prihodnjik).